

Fylkesmannen i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmárkku fylkkamánni
Tromssan ja Finmarkun maaherra*

Vår dato:

01.09.2020

Vår ref:

2020/6123

Deres dato:

04.06.2020

Deres ref:

17/3256-103

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Eirik Frøiland, 78 95 03 11

Innspill til høring av forvaltningsplan for laksebestandene i Tanavassdraget

Fylkesmannen i Troms og Finnmark viser til deres brev av 4. juni 2020, om høring av forvaltningsplan for laksebestandene i Tanavassdraget.

Fylkesmannen har ikke lenger en aktiv rolle i forvaltningen av laksen i Tanavassdraget. Faglige vurderinger i den forbindelse ivaretas av Miljødirektoratet.

Etter gjennomlesning av forslaget til forvaltningsplan, ønsker vi likevel å komme med et innspill i kraft av vår rolle som miljøfaglig ansvarlig og rådgiver for kunnskapsgrunnlaget for den regionale vannforvaltningsplanen (jf. kap.2 i *Nasjonale føringer for arbeidet med oppdatering av de regionale vannforvaltningsplanene*, KLD 19. mars 2019).

Forholdet mellom den regionale vannforvaltningsplanen og forvaltningsplanen for laksebestandene

Forvaltningsplanen for laksebestandene redegjør i kapittel 2 for forvaltningen av laks i Norge, herunder politiske føringer og rettslig grunnlag. En rekke lover og forskrifter er listet opp, men vi kan ikke se at vannforskriften eller den regionale vannforvaltningsplanen er nevnt her. Det mener vi ville være naturlig. Manglende miljømåloppnåelse i Tanavassdraget som følge av overfiske på laksebestandene er utpekt som en av hovedutfordringene i Norsk-Finsk vannregion (Hovedutfordringer for Norsk-Finsk vannregion 2022-2027). Denne påvirkningen er vurdert som økende siden forrige planperiode.

Den regionale vannforvaltningsplanen fastsetter miljømål for den enkelte vannforekomst, samt tidsfrister for å nå miljømålet. Tilstanden skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha *minst god* økologisk tilstand, jf. vannforskriften § 4. Miljømålene skal nås innen utgangen av inneværende planperiode (2021), med mulighet for forlengelse til neste planperiode (2022-2027), jf. vannforskriften § 8.

Miljømålene omfatter mål for økologisk tilstand i overflatevann. Økologisk tilstand bestemmes av tilstanden til flere kvalitetselementer, herunder fisk. Klassifiseringen av økologisk tilstand følger prinsippet «det-verste-styrer», slik at det kvalitetselementet som har dårligst tilstand blir bestemmende for økologisk tilstand i vannforekomsten (Veileder 02:2018 *Klassifisering av miljøtilstand i vann*, kap. 3.5.5)

Den regionale vannforvaltningsplanen er en regional plan etter plan- og bygningsloven. Regionale planer skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen, jf. plan- og bygningsloven § 8-2. Fylkesmannen mener derfor at miljømål og tidsperspektivet for måloppnåelse i en statlig vedtatt forvaltningsplan for laksebestandene i Tana, som et minimum må samsvare med miljømål og frist for måloppnåelse i regional plan for vannforvaltning i Norsk-Finsk vannregion. Forvaltningsplanen for laksebestandene kan ha høyere ambisjoner enn den sektorovergripende vannforvaltningsplanen, men ikke lavere. Dette fremkommer også av vannforskriften § 13, om forholdet mellom miljømål som følger vannforskriften kontra mål for beskyttelse fastsatt i medhold av annet regelverk.

Beskrivelse av påvirkninger på laksebestandene

En viktig del av kunnskapsgrunnlaget for den regionale vannforvaltningsplanen er karakteriseringen av vannforekomstene, herunder oversikt over påvirkninger på miljøtilstanden og vektning av disse i henhold til nasjonal veileder 01:2018. Det skal være en sammenheng mellom registrerte påvirkninger, grad av påvirkning, risikovurdering av miljømåloppnåelse, og dagens miljøtilstand.

For en høy andel av vannforekomstene i lakseførende del av Tanavassdraget er *fiske* oppgitt som en påvirkningsfaktor med påvirkningsgrad *stor*. Dette betyr at *fiske* alene er årsak til at kvalitetselementet *fisk* har dårligere tilstand enn miljømålet (*god tilstand*). Det er generelt for Tanavassdraget registrert få andre vesentlige menneskelige påvirkninger, og disse er gjennomgående vurdert til å ha *liten* påvirkningsgrad. Eksempler på dette er forurensning fra avløp, lakselus, flomsikring, forsøpling m.m.

Forvaltningsplanen for laks har også et kapittel som beskriver påvirkninger. Her er ca. 3 sider viet menneskelig aktivitet, mens 8 sider omtaler predasjon på laks fra andre naturlig forekommende arter. I tillegg er deler av kapittelet om sjørørret også viet predasjon fra sjørørret på laks. På de 3 sidene om menneskelig aktivitet, er det størst fokus på fiskevandringshindre i små sidebekker. Den problematikken er også systematisk registrert i Vann-nett, men er av underordnet betydning i forhold til overfisket når man ser helhetlig på årsaker til dårlig økologisk tilstand i Tanavassdraget.

Fylkesmannen mener det er lite samsvar mellom påvirkningsbildet beskrevet i hhv. Vann-nett og forvaltningsplanen for laks.

Miljøtilstand i vannforekomstene som berøres av forvaltningsplanen for laksebestandene

Forslaget til forvaltningsplan for laksebestandene omtaler økologisk tilstand i første avsnitt på side 51. Oppsummeringen er kort og utdatert, og samsvarer ikke med Miljødirektoratets vurdering i Vann-nett. Det oppgis at den største forskjellen mellom klassifisering i Norge og Finland gjelder Skiehččanjohka, hvor økologisk tilstand refereres som *god* i finsk system og *moderat* i Norge. Dette stemmer ikke. Økologisk tilstand i Skiehččanjohka har siden 2018 vært satt til *svært dårlig* i Norges database Vann-nett.

Økologisk tilstand i Tanas hovedløp er *svært dårlig*. De viktigste sidevassdragene for lakseproduksjon, Anárjohka, Iešjohka og Kárášjohka har også *svært dårlig* økologisk tilstand. Flere viktige lakseførende deler med *svært dårlig* økologisk tilstand kan nevnes; Goššjohka, Bávttajohka, Láksjohka. Årsaken til at miljømålet ikke er nådd er tilstanden for laks, og eneste vesentlige menneskelige påvirkning er fiske.

Noen sidevassdrag, som Báišjohka, har *dårlig* økologisk tilstand. Noen få har *moderat* økologisk tilstand, som Váljohka. Kun en liten del av Tanavassdragets lakseførende strekning oppnår miljømålet, herunder Máskejohka (*god* tilstand) og Leavvajohka (*svært god*).

Informasjon om økologisk tilstand er tilgjengelig i databasen vann-nett.no. De aller fleste vurderingene som gir utslag på tilstanden i Tanavassdraget, det vil si vurdering av tilstand for fiskebestandene, er gjort av Miljødirektoratet i 2018. Miljødirektoratets vurdering bygger i utgangspunktet på VRLs vurdering av laksebestandene, men i forbindelse med klassifiseringen av Tanavassdraget ble dette korrigert med nyere og mer nyanserte vurderinger fra Norsk-Finsk overvåkningsgruppe, etter oppfordring fra Fylkesmannen i Finnmark.

Miljømål for økologisk tilstand i Tanavassdraget versus målsettinger for lakseforvaltningen

Miljømålene som gjelder for den enkelte vannforekomst i Tanavassdraget er tilgjengelig på vann-nett.no. Samtlige vannforekomster som berøres av forvaltningsplanen for laksebestandene har miljømålet *god økologisk tilstand*. Miljømålene er vedtatt av fylkestinget i Finnmark 9. desember 2015, med påfølgende godkjenning av KLD 4. juli 2016.

Forvaltningsplanen for laksebestandene har et eget kapittel (3) om målsettinger. Her nevnes ikke miljømålene vedtatt i regional plan for vannforvaltning, eller tidsfristene som gjelder. Vi mener målsettingene bør diskuteres i lys av vannforvaltningsplanen. Forvaltningsmålet for laksebestandene slik det er definert vil samsvare med god økologisk tilstand, men tidsperspektivet er i strid med vannforskriftens krav. Forvaltningsplanen for laksebestandene legger opp til måloppnåelse innen to til tre laksegenerasjoner, dvs. 15-23 år. Vannforskriften krever god tilstand innen 6 år, det vil si innen 2021 når miljømålet ble vedtatt i 2015. Det er åpning for fristforlengelse til utgangen av neste planperiode, det vil si *god tilstand* innen 2027. Dersom fristen for måloppnåelse skal utsettes, krever dette et begrunnet unntak jf. vannforskriften §9.

Miljøforbedrende tiltak

Gapet mellom dagens miljøtilstand i Tanavassdraget (i hovedsak *svært dårlig*) og miljømålene som KLD godkjente i 2016 (*god økologisk tilstand*) må lukkes for at Norge skal oppfylle de forpliktelsene som følger av at EUs vanndirektiv ble innført i norsk rett. Det er per i dag ikke vurdert bruk av unntaksbestemmelsene i vannforskriften (§§ 9 og 10), heller ikke for perioden 2022-2027. Forvaltningsplanen for laksebestandene og forskriftene for fiske i vassdraget, fremstår som de mest nærliggende tiltakene fra norske myndigheter. Derfor mener vi at det er essensielt at forvaltningsplanen for laksebestandene sees i sammenheng med den regionale vannforvaltningsplanen før vedtak av begge disse planer.

Oppsummering

Fylkesmannen i Troms og Finnmark mener forvaltningsplanen for laksebestandene i Tanavassdraget har mangler som følge av at man i utarbeidelsen ikke har tatt hensyn til den regionale vannforvaltningsplanen og vedtatte tidsfrister for å nå god økologisk tilstand. Vi mener dette er et hensyn som må tas, når tilstanden for laksebestandene er direkte bestemmende for økologisk tilstand i de lakseførende vannforekomstene.

Med hilsen

Anne Fløgstad Smeland (e.f.)
seksjonsleder Fisk og vann

Eirik Frøiland
fiskeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent